

Karlskrona östra ytterskärgård

Id.nr.	KA0009
Län	Blekinge
Naturtyp	Kust och skärgård
Värdetraktsbeskrivning upprättad	2020-xx-xx
Värdetraktsbeskrivning senast reviderad	Ingen revidering gjord

ALLMÄN INFORMATION

Värdetrakten Karlskrona östra ytterskärgård är belägen intill svenska fastlandets sydöstligaste punkt och omfattar ytterskärgården mellan Sturkö, Torhamn och Utlängan i sydöstra Karlskrona kommun. Området omfattar en areal på 2941 hektar, varav 4389 hektar täcks av vatten. Botten består av olika substratklasser¹ (K1, K2, K3, K5 och K8) men domineras av heterogena hårbottnar med block samt stora och små stenar (K2; 35%). Botten består även utav homogena mjukbottnar (K8; 33%), heterogena bottenar dominerade av sand med inslag av grovsand, grus och små stenar (K3; 19%) och hårbottnar dominerade av homogen håll med inslag av block och stora stenar (K1; 11%). Ytterst få inslag av homogena finsandbottnar (K5; 2%) förekommer. Värdetraktens största djup är 17,5 meter.

NATURVÄRDEN

Värdetrakten omfattar *stora vikar och sund (1160)* och *rev (1170)*, vilka är hotade (sårbara) naturtyper enligt HELCOM och utpekade habitat inom Art-och habitatdirektivet. Området omfattar även naturtypen *skär och små öar (1620)* vilken har en otillfredsställande bevarandestatus inom Natura 2000.

De största naturvärdena återfinns i värdetraktens vegetationsklädda grunda vikar som är skyddade från våg- och vindexponering. Här utgörs miljön av mjukbottnar med variationsrika kärlväxksamhällen som domineras av ålgräs och hornsärv. Även en del kransalger förekommer. Tillgången på fisk är god. Växksamhället utgör tredimensionella strukturer vilka fungerar som viktiga lek- och rekryteringsområden för många fiskarter, framförallt gädda. Det är av särskilt stor vikt att värdetraktens förutsättningar för rekryteringen av rovfiskar, såsom gädda och abborre, bibehålls med avseende på områdets angränsning till länets ostkust som är påverkat av rekryteringsstörningar för just dessa arter.

Höga naturvärden finns även i värdetraktens revmiljöer med friska bestånd av blåstång och rödalger samt inslag av blåmussla. Revmiljöerna utgör viktiga rastlokaler för sjöfågel och säl. Områdets växksamhälle och revmiljöer fungerar även som ett komplext habitat för många andra vattenlevande organismer, såsom blötdjur, kräftdjur och ringmaskar.

¹ [Ytsubstratklassning av maringeologisk information - PDF Free Download \(docplayer.se\)](#)

Värdetraktens grunda vikar samt öar och skär fungerar som viktiga rast- och häckningsplatser för många fåglar. Fågelfaunan är artrik med bland annat häckande gråtrut (VU), fisktärna, silvertärna, rödbena, större strandpipare och strandskata. Här häckar även vitkindad gås, grågås, vigg och ejder (EN). Båtaskär, en flack, stenig ö med sparsam vegetation, har i många år hyst länets största koloni med skräntärna (NT). Intill värdetrakten ligger den internationellt kända fågellokalen, Torhamns Udde, vilket är ett viktigt område för ett stort antal häckande och rastande fåglar. Här passerar stora mängder flyttfåglar under vår och höst. Hanöbukten är dessutom ett av de viktigaste områden för Östersjötumlare, vars population bedöms som akut hotad enligt den nationella rödlistan och HELCOM.

LANDSKAPSSAMMANHANG

Marina skyddade områden är inte i sig tillräckliga för att bevara den biologiska mångfalden och viktiga ekosystemtjänster i våra hav. De skyddade områdena utgör särskilt viktiga livsmiljöer och spridningskärnor för växt- och djurarter, men de ekologiska förutsättningarna i omgivande landskap har stor betydelse för konnektiviteten och påverkar därmed nätverket av marina skyddade områden och dess långsiktiga funktion för den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster.

Konnektivitet handlar om organismernas förmåga till spridning. Eftersom spridningsavståndet varierar mycket mellan olika arter och ofta även mellan olika livsstadier av en art måste man betrakta konnektiviteten på många olika skalor, mellan områden och inom områden. Marina däggdjur och fåglar har i allmänhet så stor spridningsförmåga att populationerna kan upprätthålla kontakten mellan olika områden inom samma havsbassäng. Emellertid finns det funktionella spridningsbarriärer mellan populationer av knubbsäl och tumlare i olika delar av Sveriges havsområde, vilket påverkar behovet av att skydda populationerna och deras viktigaste uppehållsområden.

Värdetrakten Karlskrona östra ytterskärgård utgör en del av en kontinuerlig kuststräcka med likartad miljö. Detta talar för god konnektivitet för kustlevande organismer. Eftersom värdetrakten vetter mot öppet hav erbjuder området även exponerade miljöer med olika djup, och dessutom finns skyddade grundområden samt ett mynnande vattendrag. Värdetrakten Karlskrona östra ytterskärgård överlappar främst med kustvattenförekomsterna Gåsefjärden och Torhamnsfjärden men även relativt stora delar av Djupfjärden, Kållafjärden, Hallarumsviken, Östra Blekinges skärgårds kustvatten och Kalmarsunds kustvatten. Det finns artificiella spridningsbarriärer inom de inre kustvattenförekomsterna, Hallarumsviken och Gåsefjärden, som påverkar konnektiviteten. Statusen, med avseende på konnektivitet, är bedömd till otillfredsställande i Hallarumsviken och måttlig i Gåsefjärden då det i 44%, respektive 24% av ytvattenförekomsternas grunda vattenområde (0–15 meter) förekommer bristande konnektivitet. Statusen är bedömd till god i Torhamnsfjärden och Djupfjärden samt hög i Kållafjärden, Östra Blekinge skärgårds kustvatten och Kalmarsunds kustvatten då det inte förekommer en betydande bristande konnektivitet i ytvattenförekomsternas grunda vattenområde. Statusklassningen baseras på en modellering av fysisk påverkan i svenska kustvatten. Påverkansfaktorer som ingår i modellen är bland annat pirar, vågbrytare, utfyllnader och erosionsrisk (KustHYMO förvaltningscykel 3, 2017–2021).

Det förekommer många varierande övergångsmiljöer mellan land och vatten som bidrar till positiva synergieffekter. Tillexempel, från Färskesjön, mynnar ett vattendrag (Tångdiket) direkt ut i denna marina värdetrakt. Mynningsområden är viktiga biotoper med högt bevarandevärde

då miljöerna är viktiga som lek- och uppväxtområden för många fiskarter samt häckningsplats för fågel.

Inom och i anslutning till värdetrakten finns 10 olika våtmarksområden och större delen av värdetraktens areal är utpekad RAMSAR-område. Kustnära våtmarker är viktiga för bland annat vattenrening, vattenreglering, klimatreglering och biologisk mångfald. Den vattenreglerande funktionen leder till minskad risk för översvämningar samt resiliens mot torka. Våtmarker sammanfaller ofta med områden i havet som är särskilt lämpade för fiskrekrytering.

I anslutning till värdetraktens östra del finns några av de mest högklassade strandnära betesmarker och strandängar i länet vilka omfattar många känsliga och ovanliga växter. Här förekommer även många fina områden med enbuskar. Dessa miljöer gynnar en mängd olika insektsarter och utgör därmed viktiga häcknings- och rastplatser för sjöfågel. Dessa övergångsmiljöer fyller även en rad funktioner såsom vattenrening och vattenreglering, vilket ger skydd mot översvämning. När havsnivån står som högst ligger ungefär halva ön Stenshamn under havsytan. Våröversvämmade stränder kan fungera som viktiga lekområden för fisk, såsom gädda och braxen.

NUVARANDE ANVÄNDNING

1258 hektar (24%) är befintliga naturreservat (Västra Skällön, Svenö, Järkö, Hästholmen-Ytterön och Torhamns Udde).

1301 hektar (24%) är strandskydd.

178 hektar (3%) är fågelskyddsområde (Lst inte SPA).

Delar av värdetrakten är utpekade Natura 2000-områden. 1250 hektar (23%) omfattas av Art- och habitatdirektivet (SCI) och 1176 hektar (22%) omfattas av Fågeldirektivet (SPA). De två direktiven överlappar varandra till stor del.

218 hektar (4%) är utpekade djur- och växtskyddsområden.

5124 hektar (96%) är utpekad Ramsar-område (Blekinge Skärgård, K1).

5297 hektar (99%) är utpekad riksintresse för naturvård (Torhamns skärgård, NK23).

41 hektar (1%) är utpekad riksintresse för sjöfart. Området utgörs av en befintlig farled (Hommenabben-Verkö, farledsnummer 210).

4311 hektar (83%) är utpekad riksintresse för Försvarsmakten (Hanö/Torhamn, TM0306). Området används som sjöövningssområde.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

Ekosystemtjänster kan definieras som direkta och indirekta naturvärden som bidrar till människors välbefinnande. Denna marina värdetrakt tillhandahåller en mängd olika direkta ekosystemtjänster som bland annat:

Försörjande ekosystemtjänster

- Livsmedel (fisk, skaldjur, alger)
- Habitat för marina organismer
- Häckningsplats, övervintringslokal samt rast- och födosöksområde för fågel

Kulturella ekosystemtjänster

- Naturupplevelser
- Dykning/snorkling/kanot/kajak/segling/båt/övriga vattensporter
- Fiske
- Turism

Reglerande ekosystemtjänster

- Klimatreglering genom lagring av kol och näring i undervattensvegetation och bottenorganismer
- Klimatreglering genom vattenrening och vattenreglering i våtmarker och strandängar och strandnära betesmarker
- Vattenrening och förbättrat siktdjup genom filtrerande musslor och undervattensvegetation
- Stabilisering av sedimentbotten och minskad erosion genom undervattensvegetation och musslor

Övriga ekosystemtjänster

- Kosmetika, hälsoprodukter och naturmediciner (alger)

UTMANINGAR

Kustområden har generellt höga naturvärden men sammanfaller ofta med områden som berörs av mänskliga verksamheter. Nedan följer verksamheter/påverkansfaktorer och storskaliga miljöproblem som kan ha negativ påverkan på värdetraktens naturvärden och ekosystemtjänster:

Fysisk exploatering/omstrukturering

- Konstruktioner i vatten (t.ex. broar, vägbankar, bryggor, hamnar, pirar, utfyllnader, vågbrytare)
- Strandfodring och erosionskydd
- Dumpning av muddermassor

Energiproduktion och materialutvinning

- Etablering av vindkraft, konstruktion och uppförande
- Produktion av vindenergi, driftsfas
- Utvinning av sand och sten

Transport och sjöfart (inklusive kablar)

- Sjötrafik
- Kablar och rörledningar
- Muddringar och breddningar (sprängning, grävning) för sjöfartsleder

Mänskliga aktiviteter (rekreation, militära övningar m.m.)

- Friluftsbåtar och båtliv, friluftsliv
- Muddring och dumpning för fritidsbåtar
- Forskning och undersökningar
- Militär verksamhet

Jakt och fiske

- Pelagiskt fiske (kommersiellt)
- Bottentrålning (kommersiellt)
- Bottensatta fiskeredskap (not, nät, långlina, burar) (kommersiellt)
- Fritidsfiske (sportfiske och husbehovsfiske)
- Spökgarn
- Fågeljakt

Utsläpp av näringsämnen och föroreningar

- Industriellt utsläpp (inkl. kylvatten)
- Läckage från förorenad mark och sediment (ex fiberbankar)
- Utsläpp från hushåll och kommunala reningsverk
- Utsläpp från jordbruk (näringsämnen och pesticider)
- Utsläpp från skogsbruk (näringsämnen och pesticider)
- Utsläpp från vattenbruk (näringsämnen och pesticider)
- Marint skräp

Utsläpp av klimatpåverkande gaser

- Uppvärmning
- Förhöjd medelhavsnivå
- Förlängda torrperioder
- Försurning

Främmande arter

- Predation
- Konkurrens

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

Kustnära vatten utgör värdefulla miljöer som är särskilt produktiva och därmed har vi ett stort ansvar att bevara dessa. Statliga och kommunala åtaganden genom olika typer av områdesskydd behöver kombineras med en långsiktigt hållbar fysisk planering som tar hänsyn till naturvärden och vikten av en grön infrastruktur i landskapet. Naturvärdena i värdetrakten kan bevaras eller förbättras genom att åtgärder vidtas, som bland annat:

- Undvika/anpassa exploatering i vegetationsrika miljöer som kan vara lämpliga lek- och rekryteringsområden för fisk.
- Undvika/anpassa exploatering i rika blåmusselområden (10% täckningsgrad eller högre).
- Ställa krav på ekologisk kompensation vid exploatering för att styra verksamheter och minimera påverkan.
- Minska påverkan av båtliv genom hastighetsbegränsningar och rekommenderade ankringsplatser.
- Minska påverkan av buller genom försiktighetsåtgärder och begränsad användning av sonar, pålning, sprängning och andra verksamheter som alstrar starka ljud.
- Riktad rådgivning till närliggande lantbrukare med avseende på värdetraktens naturvärden samt hur de kan bibehållas eller förstärkas.
- Dialog med boende i anslutning till värdetrakten om vikten av att inte släppa ut näringsämnen via enskilda avlopp eller jordbruksmark.

- Särskilt hänsynstagande under lekperioder för fisk och häkningsperioder för fågel. Hänsynstagande för säl, tumlare samt rastande och övervintrande fågel.
- Restaureringsåtgärder, såsom utplantering av undervattensvegetation, strand- och bottenstädning från marint skräp och spökgarn.
- Generella åtgärder för miljögifter och övergödning i Östersjön, såsom minska jordbrukets utsläpp av näringsämnen, begränsa farliga ämnen, införa avancerad rening på de största avloppsreningsverken inom Sveriges avrinningsområde till Östersjön och främja hållbart fiske (försiktighetsprincipen).

HÄNSYNSTAGANDE VID PRÖVNING OCH PLANERING

Det är viktigt att hänsyn till värdetraktens kännetecken och karaktär gällande arter, miljöer och landskap iakttas vid planering och rådgivning. Att områden med samma karaktär ligger tillräckligt nära varandra ger bättre förutsättningar för att de arter som förekommer i marina värdekärnor ska överleva.

REFERENSER, ATT LÄSA MER

[Kartläggning av fysisk påverkan av vattenmiljön - Havsmiljö och vattenmiljö - Miljöpåverkan - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

[2017:23 Kartläggning av Blekingekustens ekosystemtjänster | Länsstyrelsen Blekinge \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Mosaic - ett verktyg till stöd för förvaltning av naturvärden i marina områden. - Vägledning - Vägledning, föreskrifter och lagar - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

[Ytsubstratklassning av maringeologisk information - PDF Free Download \(docplayer.se\)](#)

KARTA

